

Eesti Folkloorinõukogu tegevused 2018

Töörühmad

Vähemusrahvuste töörühm 2018

Aasta jooksul toimus neli töörühma koosolekut. Töörühma kuuluvad: Natalia Ermakov, Ljudmila Yamurzina, Einike Sooväli, Natalja Jampolskaja, Aleksandr Aidarov, Merje Malkki, Mush Nadii, Evelin Leima ja Monika Tomingas.

Rahvuste kuu raames korraldas töörühm koostöös Kultuuriministeeriumi ja Integratsiooni Sihtasutusega "Katuseorganisatsioonide koostööpäeva". Lisaks korraldati Rahvuskultuuride päeva kontserdi ülekanne ERR Kultuur portaalis, erinevaid artikleid, loenguid ja koolitusi.

Loengud ja koolitused toimusid läbi aasta:

- rahvuste nädala raames koostöös Tallinna Rahvaülikooliga:
  - Natalia Ermakovi loeng "Ersa mütoloogia maailm";
  - Aleksandr Aidarovi loeng "Tšuvaši rahvamuusikast";
  - Natalja Jampolskaja õpituba "Vene traditsiooniline lapinukk";
  - Mush Nadii õpituba "Udmurtia pelmeenid";
  - Harri Sundelli seto fotonäitus Vene 6 II korruse ja avamisel setu pidu;
  - Anna Kõivo näitus "Anne hammõkirä" Estonia pst 5 hoones;
- Natalja Jampolskaja vene nukkude õpitoad üle Eesti;
- Natalia Ermakovi korraldatud laste ja noorte uue aasta pidu "Koljada";
- mordvalaste kontsert ja õpituba Etnolaada raames;
- vähemusrahvuste ettekanded konverentsil "From Time to Time, From Door to Door";
- koolitus "Soku tähendus erinevates kultuurides" Saaremaal.

Artiklid

Lisaks ilmusid vähemusrahvuste pärimuskultuuri tutvustavad artiklid ajalehtedes ja veebiväljaannetes:

- ajakirjas Käsitöö vähemusrahvuste käsitööst (mari tikandist, liivi klaashelmestest, india tikandist *phulkari*);
- rahvuskultuuride kuu raames toiduteemalised artiklid Postimehe "Maitsemeele" rubriigis;
- detsembris (venelaste, ingerisoomlaste, maride, udmurtide) jõulukombed ja –retseptid Nipiraamatu veebis.

Vähemusrahvuste teemaliste artiklite jagamine Facebookis.

Kultuuriruumi rikkus

Novembris külastati Kultuuriruumi rikkuse raames Kihnut. Tegemist on kultuurivahetusliku pärimuspeoga, mis toimus juba kümnendat korda. Vähemusrahvustest olid esindatud udmurdid, marid, tšuvašid, mokšad, ersad ja venelased. Üritusest tehti ka tore kokkuvõttev video.

Aasta jooksul toimus veel palju tegevusi:

- vähemusrahvuste tööühma liikmed osalesid festivali “Hakkame santima” videomaterjalide lõikudes, näidates enda maskitraditsioone ning kostüüme;
- juunis osalesid vähemusrahvuste rühmad Euroopa Kultuuripärandiaasta külapeol, Tallinna Vanalinna Päevadel jne.

Pulmapärimuse tööühm

16.-17. novembril toimus juba armsaks saanud Pärnu Nooruse majas järjekorras juba V pulmapärimuse seminar. Kui senistel aastatel on valdavalt osalejad olnud huvilised, kes ise teistele pulmi korraldavad, siis meie suureks rõõmuks oli sel aastal kuulamas ja kaasa mõtisklemas palju inimesi, kes soovivad ise peagi Eesti kommete kohaselt pulmad pidada.

Seminaril tegid ettekanded mitmed piirkondlike pulmakommete uurijad – Ene Lukka-Jegikjan, Põhja-Tartumaa ja Põhja-Viljandimaa; Nele Reimann, Võromaa; Mari Tammar, Järvamaa ning Marju Tamm kaasas Eesti rannarootsi alade pulmakommete tutvustamisse ka Yngve Rosenbladi. Oma käimasoleva uurimustöö põhjal tutvustas Lõuna-Eesti veimekinkide teemat Marit Külv. Liina Saarlo Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivist rääkis olemasolevatest muuseumimaterjalidest ja kuidas iga inimene saab neid kasutada. Liisa Hiio ja Sandra Nikitin jagasid endi kogemust Eesti kommete järgi oma pulma korraldamisest ja tajumisest.

Kuulamise vahepeale mängiti läbi erinevaid laulumänge, mida on võimalik ka pulmades kasutada. Sel aastal oli esmakordselt kavas ka arutlusringid, mis väga aktiivselt käima läksid. Fookuses oli pulmauurimuse olulisus ja võimalused kadunud kombeid taas elustada. Plaani võeti ülevaatliku Eesti pulmakommete trükise valmimine.

Endiselt käib edasi ka piirkondlike pulmakommete üle-eestiline uurimine. Hetkel on uurimises kaheksa ala, milledele loodame uue aastanubriga lisa saada. Antud tegevus on ääretult oluline, et mahukat materjali kompaktsemaks ja igapäevaseks kättesaadavamaks muuta. Hetkel on Lahemaa Pärimuskoja (www.parimuskoda.ee) lehel välja toodud erinevad trükised, raamatud, uurimused, artiklid jms seoses Eesti vanemate pulmakommetega.

Paigas on ka järgmise aasta pärimuspulma seminari kuupäevad. Ootame kõiki osalema 20.-21. novembril 2019, ikka Pärnus Nooruse majas. Täpsem teave ja info registreerumise kohta ilmub Lahemaa Pärimuskoja ja Eesti Folkloorinõukogu infokanalites juba järgmisel aastal.

Noortekoda

Tegevused ja areng, mis on väärt mainimist:

- mitmete uute liikmete vastuvõtt, kes võtavad noortekojas aktiivselt osa (hetkel 13 liiget);
- Eesti Folkloorinõukogu (CIOFF Estonia) koosolekutel osalemine;
- koosolekute korraldamine ja eesmärkide paika panemine;
- uue logoga T-särkide meisterdamise talgud (veebruari);
- Facebooki jaoks noortekojade liikmete pildistamine (märts);
- rahvusvahelistest projektidest osavõtt:
  - värviraamat (jaanuar);
  - muusikainstrumentide näitus (märts);
- osalemine Põhja- ja Kesk-Euroopa sektori kevadisel kohtumisel Luksemburis (mai);
- õpitubade läbiviimine Päritud Väärtuste Ööpäeval (juuni);
- Facebooki lehe tegemine – Eesti Folkloorinõukogu Noortekoda (juuli);
- uue esimehe (Hanna Jänes), aseesimehe (Mia Marta Ruus) ja välissuhete juhi (Hedvig Haarde) valimine sätisesel üldkoosolekul;
- osalemine CIOFF maailmakongressil Venemaal (september);
- ring- ja laulumängude õpitubade korraldamine Tartu ja Tallinna lasteaedades (oktoober ja november);
- õppematerjalide otsimine ja koostamine „Hakkame santima“ projekti jaoks (oktoober ja november);
- Instagrami tegemine - @noortekoda (november)

Sanditamiskombestiku festival „Hakkame santima“

8.-12. november 2018 toimus rahvusvaheline festival „Hakkame Santima“, mis keskendus eelaste põlisele sanditamiskombestikule ning kutsus kõiki üles mardisanti jooksmata ja tähistama olulist sügistalvist rahvakalendri tähtpäeva – mardipäeva. Festivali vedas eest Eesti Folkloorinõukogu koostöös Rahvakultuuri Keskusega. Igas maakonnas oli ka oma projektikuraator, kes vastutas sealse piirkonna tegevuste elluviimise eest, aitas levitada infot ja leida koostööpartnereid ja edastada festivaliga seotud infot võimalikult laiale sihtgrupile.

Esimesed projektitegevused toimusid 6. jaanuaril 2018, kui Eesti vabaõhumuuseumis filmiti ja pildistati üles vähemusrahvuste sanditamiskombestik. Antud materjalist valmis hiljem festivali reklaamklipp. Suurem sisuline töö sai alguse 2018. aasta aprillis. Festivali põhiprogrammile eelnesid ja järgnesid koolitused erinevates maakondades perioodil 18. september - 31. detsember 2018. Kokku toimus 32 koolitust, keskmiselt osales igal koolitusel 20 inimest. Koolituste eesmärk oli pakkuda lisateavet mardikombestiku taustast ja valmistada huvilisi ette mardisandi jooksmiseks. Koolituste korraldamise eest vastutas maakonnakuraator.

Festivali raames anti välja:

- **mardi- ja kadrikombestiku trükis.** 18-leheküljeline raamat sai kasutajatelt väga hea tagasiside. Lisaks otsetellimisele sai neid osta ka Sõbralt Sõbrale poeketi ja Uuskasutuskeskuse kauplustes. Selliste ettevõtete ja taaskasutuskeskuste kaasa tulek festivali ideega oli innustav ning nii mitmedki poed ehtasid oma kauplustesse mardisandi-riiete leiunurga, kust sai osta kõik vajaliku mardisandijooksmiseks;
- **neli 9-minutilist õppevideot.** Videoklipid annavad ülevaate nii mardikombestiku taustast, pakuvad nii ideid erinevateks tegelasteks maskeerumiseks kui ka ühe võimaliku näite sellest, kuidas mardikombestiku rituaal ühes kodus välja võib näha;
- **mardisandiks riietumise inspiratsiooni-fotovihik.**

Festivali kodulehele (www.mardipaev.com) koondati aasta algusest vajalikke lisamaterjale, viiteid, registreerimisi, õppevideoid ja kontakte. Lisaks kasutati teavituskanalina ka FB lehekülge „Hakkame Santima“, Euroopa Kultuuripärandiaasta, Eesti Folkloorinõukogu ning Rahvakultuuri Keskuse kodulehte ja FB lehekülgi.

Välisrühmad

Festivalil osalesid ka väliskollektiivid: Ugrada Pihkvast, Krugovina Veliki-Novgorodist (vene sanditamispärimust tutvustas neile lisaks Guselki Narvast), Boes e Merdules Itaaliast (Sardiiniast) ja Banga Lätist. Kollektiive võõrustasid maakonnad ja kohalikud folkloorirühmad. Külalised andsid kontserte kohalikes koolides ja rahvamajades ning festivali kulminatsiooniks jooksid 9. novembri õhtul mardisanti kohalikus kogukonnas koos kohalike inimestega:

- Ugrada – koolikontsert Põlvamaal, õhtune kontsert Raplamaal, mardisandi jooksmine ja koolikontserdid Läänemaal;
- Krugovina – koolikontserdid ja mardisandi jooksmine Põlvmaal;
- Guselki – koolikontserdid ja mardisandi jooksmine Tartumaal;
- Banga – koolikontserdid ja mardisandi jooksmine Jõgevamaal;
- Boes e Merdules – koolikontserdid Järvamaal ja Lääne-Virumaal, mardisandi jooksmine Järvamaal.

Konverents

Koostöös Tartu Nefa rühma tudengitega toimus 10. novembril Tartus rahvusvaheline konverents, kus tutvustati lähemalt läti, valgevene, india, eesti, itaalia ja vene sanditamiskombestikku ja anti praktilisi näiteid selle kohta, kuidas läbi erinevate tegevuste tagada nende tavade elujõulisus tänapäeval. Sanditamiskombestiku üle arutlemine just meie folkloorimaastiku eestvedajate, folkloorirühmade ja tugevate praktikute vahel, on samuti üks neid tegevusi, mida järgmisel aasta edasi arendada.

Üle 200 registreerunud osaleja Eestist

Selleks, et üks traditsioon püsima jääks, on vaja teada neid tegureid, mis käivitavad inimest seda kommet aktiivses kasutuses hoidma. Sanditamise aktsiooni üks tegevusi

oli võimalus ennast festivali kodulehe kaudu kirja panna nii seltskonnana mardisandi jooksjaks kui koduna, kes ootab majja mardisante. ehk oma seltskond registreerida. Maakonnakuraatori abiga viidi mardisante ootavad kodud ja mardiseltskonnad omavahel kokku, andes nõnda kodudele ja ka mardisantidele juurde kindlustunnet ja sanditamiselamusi.

Kogumiskonkurss „Märka marti!“

Aktsiooni raames loodi ka võimalus kõigile eestimaalastele teavitada oma värvikast sanditamise kogemusest osaledes kogumiskonkursil „Märka marti!“. Alklassidest täiskasvanuteni said kõik saata foto, video ja loo oma värskest sanditamiskogemusest sel aastal ja ka varasematest aastatest. Lisaks andis kogumiskonkurss nostalgilise võimaluse vaadata üle varasemad fotod mardis või kadris käimisest, sokujooksmisest aastavahetusel või sanditamisest jõulu ja vastla ajal, mis on paljude meie rahvusvähemuste sanditamise aeg. Konkursi tulemused on leitavad siin: <https://www.mardipaev.com/uudised/kogumiskonkursi-marka-marti-voidutood-on-selgunud>

Meediakajastused

1. Põlva lasteaias Lepatriinu palusid mardid luba tulla, Koit, 17.11.2018
2. Santide Öhtale!, Meie Maa, 12.11.2018
3. [Mardinädala lõpetuseks saab ERMis näha Itaalia, Läti ja Venemaa maskeerimiskombeid](#), Tartu Postimees, 11.11.2018
4. [EESTI HETKED Santijad päästavad mardipäeva](#), Eesti Elu, 10.11.2018
5. [Kultuuri perpetuum mobile](#), Sakala, 10.11.2018
6. Pihkva «sandid» külastasid Viluste Põhikooli, Koit, 10.11.2018
7. [Martidest enne ja nüüd](#), Postimees AK, 10.11.2018
8. [Seitsmesed – Järvamaal kohtas täna eriti eksootilisi mardisante](#), TV3, 9.11.2018
9. [Sandid peaministri juures: oli Rataskas ka lahke](#), Kanal2, 9.11.2018
10. [Tutvustame sanditamiskombestikku](#), Raadio Elmar, 9.11.2018
11. [Tutvustame mardipäeva kombeid](#), Terevisioon, 9.11.2018
12. [Pille Minevi kartulivorstid passivad hästi mardimaukudeks](#), Nipiraamat, 09.11.2018
13. [Need 5 tegevust toovad mardipäeval õnne majja!](#), Nipiraamat, 09.11.2018
14. [Martidest enne ja nüüd](#), Postimees Kultuur, 9.11.2018
15. [Täna joostakse Eestis marti: rahvusvaheline sanditamisfestival „Hakkame santima!“](#), 9.11.2018
16. [Kommikauss valmis! Täna joostakse Eestis marti](#), Postimees Sõbranna, 9.11.2018
17. [Täna joostakse Eestis marti: rahvusvaheline sanditamisfestival „Hakkame santima!“](#), 9.11.2018, Lõunaestlane
18. [Hakkame koos santima! Kas vanad kombed on kadumas?!](#), Naisteleht Öhtuleht, 9.11.2018
19. [Järvamaa mardipidu toimub Albu rahvamajas](#), 9.11.2018
20. Täna peetakse sanditamisfestivali, 9.11.2018, Kuulutaja
21. Saaremaa mardipidu toimub Nasva klubis, Hiiu Leht, Meie Maa, 9.11.2018

22. [Galerii: mardisandid käisid õnne viimas](#), Pärnu Postimees, 9.11.2018
23. [Kairi Leivo: kas usaldame mardisandid oma tuppa?](#) Tartu Postimees, 9.11.2018
24. Laske sandid sisse tulla, Täheke, november 2018
25. [Sanditamisfestival kutsub homme kõiki marti jooksmas](#), Le.ee, 8.11.2018
26. [Pärimuskultuuri õpetaja: halloweenil pole mardikommete kõrval šanssi](#), Ringvaade, ERR, 8.11.2018
27. [Rein Sikk | E-sandiriigi edu oleneb igast sandisõbrast](#), ERR, 8.11.2018
28. Märka marti, 8.11.2018, TartuEkspress
29. Osale kogumiskonkursil „Märka marti!“, 8.11.2018, LõunaLeht
30. Mardipeod Põlvamaal, 8.11.2018, Koit
31. Ilmus väike mardiraamat, 8.11.2018, Koit
32. Mardisandid, andke ennast üles, 8.11.2018, Järva Teataja
33. [Harjumaa mardipidu toimub reedel Rae koolimajas](#), 7.11.2018, Harju Elu
34. Uudis+, Vikerraadio, 7.11.2018
35. [Nädala Sõna](#), Eesti Ekspress, 7.11.2018
36. [Märka marti](#), 7.11.2018, TartuEkspress
37. Hakkame koos santima!, Naisteleht, 7.11.2018
38. [Ohhoo! Kaltsukates nüüd mardisandi leiunurgad](#), Nipiraamat, 7.11.2018
39. [Tulekul on mardipäev! 7 lustakat tegelast, kelleks võiksid end maskeerida](#), Nipiraamat, 7.11.2018
40. [Alanud on kogumiskonkurss „Märka marti!“](#), 5.11.2018, Järva Teataja
41. Rahvakultuurihoidja üleskutse: laske sisse mardija kadrisandid!, Võrumaa Teataja, 3.11.2018
42. [Hakkame santima! Ristil tuleb mardipulm](#), Lääne Elu, 3.11.2019
43. Ootan marte! Ootad marte?, Hiiu Leht, 2.11.2018
44. Huvitaja, Vikerraadio, 30.10.2018
45. [SUUR MARDIJOOKS | Pane end kirja mardisandina või nende ootajana!](#), Maaleht, 30.10.2018
46. Tänavu on sanditamine eriti moes!, Raplamaa Sõnumid, 31.10.2018
47. [Kuidas ennast mardisandiks muuta?](#) Kultuur.info, 31.10.2018
48. [Mardisante kutsutakse ennast üles andma üle-eestilisele mardijooksmisele](#), Lõunaestlane, 29.10.2018
49. [Mardipäev toob sanditamisfestivali](#), LõunaPostimees, 26.10.2018
50. Kutsume mardisante ennast üles andma, Koit, 25.10.2018
51. [Kutsume mardisante ennast üles andma](#), Järva Teataja, 23.10.2018
52. [Mardisante kutsutakse end üles andma](#), Õhtuleht, 23.10.2018
53. [Mardisante kutsutakse endast märku andma](#), Sakala, 23.10.2018
54. [Eesti Folkloorinõukogu kutsub liituma Mardipäeva Festivaliga](#), Bioneer, 23.10.2018
55. [Sante ei tohi ukse taha jätta](#), Virumaa Teataja, 20.10.2018
56. Osale kogumiskonkursil „Märka marti!“, Õpetajate Leht, 19.10.2018
57. Ettevalmistused üleriigiliseks mardijooksuks käivad täie hooga, LõunaLeht, 18.10.2018
58. Märka santi!, Meie Maa, 16.10.2018

59. [Konkursil kogutakse maskeerimiskombeid](#), 10.10.2018, Pärnu Postimees
60. Osale kogumiskonkursil „Märka marti!“, 10.10.2018, Õpetajate Leht
61. Tulemas on kogumiskonkurss, 11.10.2018, Vooremaa
62. [Kogumiskonkurss "Märka marti!" ootab materjale sandijooksmiskombestikust](#), ERR Menu, 10.10.2018
63. [Konkursil kogutakse maskeerimiskombeid](#), Pärnu Postimees, 10.10.2018
64. [Pärnus tuleb sanditamise kiirkursus](#), Pärnu Postimees, 9.10.2018
65. Põlvas saab õppida mardi- ja kadrikombeid, Koit, 9.10.2018
66. Hakkame santima, Meie Maa, 8.10.2018
67. [Valga- ja Põlvamaal saab õppida kohalikke mardi- ja kadrikombeid](#), LõunaEestlane, 5.10.2018
68. [Läänemaal sai kutsekoolis mardisandiks õppida](#), Läänlane, 4.10.2018
69. [Hakkame santima](#), Saarte Hääl, 3.10.2018,
70. Hakkame santima!, Rae Sõnumid, 1.10.2018
71. [Haapsalus saab õppida Läänemaa mardi- ja kadrikombeid](#), Läänlane, 25.09.2018
72. [Sanditamiskombestikku saab õppida koolitusel](#), Virumaa Teataja, 22.09.2018
73. Euroopa kultuuripärandiaastal kõik koos santima!, LõunaLeht, 20.09.2018
74. Algasid üle-eestilised sanditamis-kombestiku koolitused, Võrumaa Teataja, 20.09.2018
75. Kutsekoolis saab õppida mardi- või kadrisandiks, Lääne Elu, 20.09.2018
76. [Oktoobris õpib santima](#), Pärnu Postimees, 19.09.2018
77. [Tänasest algavad üle Eesti mardisandi-koolitused](#), Lõunaestlane, 18.09.2018
78. [Sakala keskuses saab mardi- ja kadrikommete õpetust](#), Sakala, 18.09.2018
79. Kultuuriuudised, Vikerraadio, 18.09.2018
80. Saade ja Vox Populi, Kuku raadio, 18.09.2018
81. [Algavad sanditamiskombestiku koolitused üleriigilise mardisandijooksmise ettevalmistuseks](#), Maaleht, 18.09.2018
82. [Vargamäel saab õppida Järvamaa mardi- ja kadrikombeid](#), Järva Teataja, 17.09.2018

Teised 2018.a. tegevused:

- **Eesti Folkloorinõukogu 25 aastapäeva konverents "Folk-looritatud pilgul minevikust, olevikust ja tulevikust" 24. märtsil Hopneri majas, Tallinnas.**
- **Tuule Kann ja Helle-Mare Kõmmus pälvisid pärimuspreemiad**
Folkloorikuraatori stipendiumi au osaliseks sai Eesti Folkloorinõukogu Hiiumaa folkloorikuraator Helle-Mare Kõmmus
Pärimuskultuuri auhinna Teotugi pälvis Eesti kandlemängutraditsioonide hoidja ja arendaja Tuule Kann
- **Päritud väärtuste ööpäev "Maastik loeb ja kõneleb"**

Eesti Folkloorinõukogu korraldas 9.-10. juunil 2018 Päritud väärtuste ööpäeva, mille teemaks oli "Maastik loeb ja kõneleb".

Maastik ja sellega seotud pärimuslikud teadmised, kohanimed, lood, uskumused, tavad ja hoiakud, aga samavõrra ka meie kogemused ja teod kujundavad Eestist meie kodu.

Ettekaneded tegid: Ahto Kaasik "Päritud maastik loeb ja kõneleb", Pikne Kama "Arheoloogia ja pärimus", Arne Ader "Kuidas vaadata ja jäädvustada maastikku?", EFN Noortekoja Laulu- ja mänguring, Rein Marani film "Peetrike Laanetagusel" ja vestlus laste loodustunetusest, õpetajate kogemusring ja arutelu, regilaulud kiige juures, Marek Laimetsa pärimusmatk Mäkiste koopasse ja avatud ruumi töötuba maastikupärandi õpetamisest.

- **Eesti Folkloorinõukogu korraldas Vanalinna Päevadel külapeo**

Külapeol esinesid: Hanila Laulu- ja Mänguselts, Zurba, Kihnu Virve pereansambel, Tallinna Seto Laste Kool, Siidisõsarõ, Kaera-Jaan, folkloorirühm Mesilane, folkloorirühm Juhukse, Leesikad ja toimus Tantsuklubi.

- **Baltica 2018 külastamine**

Eesti Folkloorinõukogust külastas Lätis toimuvat Balticat juhatuse liige Elvi Nassar, teabejuht Annela Laaneots ja tegevjuht Monika Tomingas. Eestit esindas meestelaulu ansambel Lüü-Türr. Tutvusime Lätis toimuva üritusega ning tõdesime, et Lätis on folkloor tõeliselt popp. Saime ka palju huvitavaid mõtteid ja ideid järgmiseks Eesti aastaks.

- **Eesti Katuseorganisatsioonide koostööpäev**

Koostööpäeval tegi ettekande Oliver Loode, kes jagas kogemusi ning tõi näiteid Eestist ja mujalt, kuidas (eelkõige vaimset) kultuuripärandit turundada nii, et see aitaks pärandi hoidjaid kui ka pärandit ennast. Seejärel oli osalejatel võimalus tutvuda Mooste mõisas tegutsevate kohalike firmadega. Pärastlõunal kõneles Triin Männik Muuseumiööst - kuidas see sündis, milliseid takistusi tuli ületada ja kuidas on algatus nii laia kõlapinna saavutanud. Edasi jaguneti gruppidesse ning Monika Tomingase eestvedamisel leiutasid grupid ühisprojekte ning hiljem tutvustasid omi ideid lühidalt. Valiti välja parimad ideed, millele pani õla alla Integratsiooni Sihtasutus.

- Eesti Folkloorinõukogu osales ka sel aastal Hiiumaa (eel)arvamusfestivalil, mis toimus 16.augustil Orjaku sadamas. Sel aastal oli meil au avada festival esimese aruteluga "Miks on hiidlane eriline?".

Vestluses osalesid Eesti Folkloorinõukogu Hiiumaa kuraator, Hiiumaa Rahvakultuuri Keskuse rahvakultuurispetsialist ja tantsujuht Helle-Mare Kõmmus, "Hiiu keele raamand" autor ja Tuglase Seltsi koolitus- ja lõimumisjuht Järvi Kokla, keele- ja kultuuriloolane ja külaarenguseltsi

“Sakas” juhatuse liige Tõnu Otsason ning diplomaat, endine ajakirjanik ja juurtelt ja hingelt hiidlane Tiina Maiberg. Vestlusringi juhtis Eesti Folkloorinõukogu tegevjuht Monika Tomingas.

Vestluses arutlesime hiidlaste stereotüüpide, praamiliikluse, kogukondluse, suhtest loodusega, identiteedi, kõnepruugi ja huumorimeele üle. Kõlama jäi hiidlastele omane “ootame, vaatame”. See kuidas hiidlased omasid hoiavad nii mandril, kui üle mere. Ütlus “hiidlased kaunistavad loodust ja vastupidi” ning seletus hiidlaste kõnepruugi kohta: “hiidlased kasutavad oma hääldusorganeid võimalikult vähe”.

- **Kutsusime kokku folkloorikuraatorid ja "Hakkame santima" kuraatorid** 12. ja 13. septembril kutsusime kokku Eesti Folkloorinõukogu kuraatorid ja tänavuse üleriigilise maskeerimis- ja sanditamifestivali “Hakkame santima!” kuraatorid.

Arutasime läbi algava hooaja olulisimad teemad, milleks ongi 9. novembril Eesti Folkloorinõukogu ja Rahvakultuuri Keskuse eestvedamisel toimuv üleriigiline sanditamifestival "Hakkame santima!" ja järgmisel aastal Eestis toimuv Baltica.

“Hakkame santima!” ettevõtmist tutvustas nii kontseptsiooni kui praktiliste juhistega Kati Taal, kes näitas osalejatele ka äsja meistri näppude vahelt tulnud "Hakkame santima" templeid, millega soovijad saavad festivali eelsetel koolitustel omale meeneid trükkida.

Monika Tomingas kõneles sellest, kuidas tuleb Baltica 2019 kevadel.

Anneta Laaneots pidas kokkusaamisel loengu “Kommunikatsioonivajadustega arvestamine sündmuste korraldamisel”. Sille Kapper vedas vestlusringi, kus arutlesime kuidas laulu- ja tantsupeo aastal motiveerida rühmi folklooriga tegelema.

Rõõm oli kokkusaamisel tõdeda, et meil on nii head sisuliselt kaasa mõtlejad ja -töötavad kuraatorid. Teiega oli suur rõõm ühiselt koos sisukas päev veeta!

Teabetöö 2018. aasta kokkuvõte

Eesti Folkloorinõukogu 2018. aasta teabetöös oli prioriteediks Euroopa kultuuripärandiaasta, mille läbiviijaks Eestis oli Muinsuskaitseamet koostöös Eesti Folkloorinõukoguga. Euroopa kultuuripärandiaasta oli hea võimalus tõsta esile meie rikkalik kultuuripärand viisil, mis innustaks ainelist kultuuripärandit väärtustama ja vaimset kultuuripärandit edasi kandma. Teema-aastal olid kogu Euroopas erilise tähelepanu alla võetud just noored – et jätkuks pärandi edasikandjaid ning et nad teadvustaksid kultuuripärandi rikkust. Pärand saab olla ka kaasaegne, trendikas, inspireeriv, rikkalik, meid eriliseks muutev ja kaasahaarav.

Aasta sündmuste kavast leidis osalemisväärsed seminaridest digipärandikogumisaktsioonideni, folgilahvkast sanditamistraditsioonideni,

militaarpärandi matkadest muinasjutuõhtuteni. Euroopa Komisjoni algatatud Euroopa kultuuripärandiaasta eesmärk oli julgustada inimesi tutvuma meie rikka ja mitmekesise kultuuripärandiga, väärtustama selle eripära ning märkama kultuuripärandi rolli ühiskonnas laiemalt.

Usume, et saime käesoleva Euroopa kultuuripärandiaasta jooksul esile tuua siinse rikkaliku kultuuripärandi, et innustada inimesi kultuuripärandit väärtustama ja edasi kandma. Kord rõhuasetust vaimsele, siis ainelisele, siis digitaalsele kultuuripärandile suunates saime esile tuua kultuuripärandi mitmekülgset palet: rehetaredest Linnahallini, hiiepaikadest militaarrajatisteni, regilaulust rokkmuusikani. Teema-aasta kava plaanides rõhutasime, et kultuuripärand ei ole ainult minevikust pärit mälestus, see on ka meie tuleviku tugisammas. Korraldasime mitmeid pärandikogumisaktioone, kus noored said tänapäevaseid vahendeid kasutades sukelduda pärimuse kogumise kaasakiskuvasse maailma. Esile oli võimalik tuua kultuuri olulisust ja seda, mida meil on võimalik teha kultuuripärandi säilitamiseks, edasiandmiseks, digiteerimiseks.

2018. aasta jooksul toimus Eestis sadu sündmusi, kus saime esile tuua meie mitmekesise kultuuripärandi. Huvitavat kultuuripärandi kõige erinevamate tahkude kohta saab järele kuulata Vikkeraadio kolmapäevastest Huvitaja saadetest. Lisaks toimus 2018. aastal loomulikult folkloorinõukogu oma sõnumite esitamine ja sündmuste kommunikatsioon läbi omakanalite, meedia ja omasündmuste.

Suuremad üle-Eestilised sündmused, kus Eesti Folkloorinõukogu 2018. aastal osales, ja läbi mille sai kommunikeerida nii Eesti Folkloorinõukogu olemasolu kui sõnumeid nii läbi sündmuste enda kui nende sündmuste kajastuste kui sündmuste reklaami:

1. Eesti Folkloorinõukogu liikmete kontsert Tallinna Vanalinnapäevadel
2. Hiiumaa (eel)arvamusfestival
3. Kagu-Eesti (eel)arvamusfestival
4. Päritud Väärtuste ööpäev
5. Kultuuriseltside koostööpäevak Moostes

Ülevaade valdkondlikest artiklitest ja nende jagamine sotsiaalmeedias

Tulenevalt Euroopa kultuuripärandiaastast on Eesti Folkloorinõukogu kasutuses 2018. aastal Station.ee monitooringukeskkond, millest tulenevalt on olemas reaajas ülevaade kui Eesti Folkloorinõukoguga seoses ilmub meedias artikleid. See on väga hea ja aega koku hoidev võimalus artiklitega kursisolekuks. Keskmiselt ilmus Euroopa kultuuripärandiaasta jooksul kultuuripärandi teemadel 2-3 artiklit päevas.

Jagasime artikleid ka Eesti Folkloorinõukogu Facebooki kaudu. Pärimusvaldkonna artikleid tasub jagada, need pakuvad Eesti Folkloorinõukogu Facebooki jälgijatele huvi. Samuti aitab see meie kesksel sil olla kursis piirkondades toimuvaga.

Facebook

Aasta jooksul:

- Lehel on 1369 jälgijat (2015 -270 jälgijat; 2016- 722 jälgijat; 2017 – 1082 jälgijat).
Lisaks haldasime Euroopa kultuuripärandiaasta Facebooki, kus on 3161 jälgijat. Samuti olid suurematel Euroopa kultuuripärandiaasta sündmustel oma Facebooki lehed ja/või evendid.
- Keskmiselt Eesti Folkloorinõukogu Facebookis avaldame 2-3 postitust päevas.
- Kõige enam pälvisid tähelepanu meie oma originaalpostitused Eesti Folkloorinõukogu või meie liikmete tegevustest/sündmustest, kuhu olid lisatud ka esmakordselt avaldatavad fotod või videod, samuti on populaarsed Eesti Folkloorinõukogu lived.
- Tulenevalt Facebooki strateogia muutusest viimase aasta jooksul, on järjest keerulisem saavutada seda, et lehekülje meeldivaks märkinud ka kõiki postitusi näevad. Väidetavalt jõuab postitus vaid 5-10%ni neist inimestest, kes on lehe meeldivaks märkinud. Mistõttu kerkib esile vajadus omada kommunikatsioonieelarves igakuist boosti-raha, et postitus jõuaks lehekülje meeldivaks märkinuteni. Tavapäraselt on see kampaanialehtede puhul u 300 eur kuus. Eesti Folkloorinõukogu eelarves seda raha pole, aga olulisemate postituse puhul oleme eelarvevahenditest u 15 eurot boostiks leidnud. See pole muidugi selgelt piisav.
- Kõige parem postituse aeg on kas 9 paiku hommikul või siis veidi enne 17.00i õhtul, samuti u 20 paiku.

Instagram

Oleme alustanud Instagrami kasutamist (kasutajanimi @folkloorinõukogu), kuna noorem sihtrühm eelistab pildilist kommunikatsiooni. 3 kuuga on tekkinud 117 jälgijat.

Kuukiri

Lugejaid: 422

Välja antud kuukirju: 11 (ilmub iga kuu esimesel tööpäeval, puhkus jaanuaris)

Kasutatud programm: Smaily.com (Eesti uudiskirjade ja massipostituste platvorm)

Keskmine avamise protsent: 35% kirja saajatest (mis on väga hea %)

Kuukirja koostamisel oleme lähtunud sellest, mis on EFNi seisukohast vaadates olulisim sündmus nii ettepoole vaadates kui tehtust olulisimat välja tuues.

Samuti oleme esile toonud meie valdkonnas tegutsevaid persoone ja nende tähtsündmusi, kaasa arvatud juhatuse liikmete puhul (nt Juhan Uppini Esimeseks Vabariigi Pillimeheks valimine). Pärimuse ja folkloori valdkonnas tunnustatud inimeste ka kommunikatiivne sidumine folkloorinõukoguga tugevdab ka folkloorinõukogu kui valdkondliku keskseltsi ja eksperdi kuvandit.

Oleme püüdnud hoida ka regionaalset tasakaalu – toonud sisse pärimusalast infot erinevatest Eesti paikadest. Samuti oleme pakkunud sõna saamise ja avaldamise võimalust Eesti eri piirkondade pärimusvaldkonna tegijatele. Eesti Folkloorinõukogu kuukirjas ilmuvad ka ülevaated meie rühmade CIOFFi ja muudel festivalidel osalemisest, ka need on lugejate seas populaarsed.

Enamik avaldatud artiklitest on originaalartiklid, mis ilmuvadki esmakordselt Eesti Folkloorinõukogu kuukirjas. Fakt, et seda infot saavad lugejad esmalt folkloorinõukogu kuukirjast ja mujalt reeglina ei saagi, aitab hoida nende huvi kuukirja vastu. Kuukirjas avaldatud artiklite avaldamiseks mujalgi on küsitud luba ja oleme seda andnud.

Kodulehekülg

2018. aasta jaanuarikuus valmis ja läks üles Eesti Folkloorinõukogu uus koduleht, mis on eelmisest kodulehest visuaalselt võrreldamatult atraktiivsem.

Pressiteated, kaastööd

Kõigi aasta olulisemate sündmuste kohta on kirjutatud pressiteated ja need on ka meedias avaldatud. Lisaks pressiteadete avaldamisele ilmusid nende saatmise ja artiklite pakkumiste tulemusel mitmed artiklid. Artikleid võinuks avaldada rohkemgi, kui folkloorimaastikul tegevatel inimestel oleks mahti / tahtmist / söakust huvitavaid ja sisukaid artikleid kirjutada.

Möödunud aastal saime nii mitmeski kanalis kokkuleppele saatesarjade või artiklisarjade osas, mis märgatavalt suurendas folklooriteemade käsitlemist meedias.

- Näiteks ilmusid Euroopa kultuuripärandiaasta Rahvuskultuuride kuu raames (septembris) Postimehe Maitsemeele rubriigis artiklid eri rahvuste köökidest, retseptidest, kommetest.
- Detsembrikuus ilmusid Nipiraamatus artiklid eri rahvaste pühadekommetest.
- Tänu Euroopa kultuuripärandiaastale kajastati igal kolmapäeval Vikerraadio Huvitaja saates kultuuripärandi teemasid, eetris olid sisukad saated, mida on võimalik praegugi järelkuulata. Samuti olid sama saate raames eetris kaks põnevat rubriiki:
  - a) „Päritud laul“, kus rahvamuusikaekspertid tõid arhiivist lagedale põneva vana laulu ja selgitasid selle laulu olemust ja tausta;
  - b) „Vana sõna“, kus folkloristid andsid selgitusi vanasõnadele.
- Igas teises ajakiri Täheke numbris kirjutati pärimuse/folkloori teemaline artikkel.
- Marju Kõivupuu kirjutas kord kuus kolumni Sirpi.

Tõde on, et kui pole sisulisi artiklite kirjutajaid, siis pole meedias ka midagi avaldada. Kindlasti huvitavad meediat rohkem originaalsed ainult neile pakutavad artiklid. Mõju seisukohast vaadates on samuti mõtet püüda leida kirjutaja pikematele

originaalsetele artiklitele kui loendada pelgalt raporteerimise mõttes üles uudislindist läbi jooksvaid uudisnuppe, mis püsivad meediaportaali avalehel maksimaalselt 30 min (pärast mida nad kaovad esilehelt uudisrubriigi nõ. linti).

Oluline oli ka, et suutsime end läbi erinevate koostöötegevuste viia publikuni, kes pole Eesti Folkloorinõukogu igapäevane sihtgrupp, aga kelleni sooviksime kultuuripärandi teemasid siiski tuua. Nii näiteks toimus maikuus seoses Euroopa kultuuripärandiaastaga ja koostöös Euroopa Komisjoni Eesti Esindusega üle Eesti Euroopa päeva tuur, mille raames toimusid kultuuripärandi-teemalised debatil ka Haapsalus, Valgas, Pärnus, Rakveres, Tartus, Põlvas, Võrus, Narvas (neist tehti ka otseülekanded). Samuti toimusid arutelud kultuuripärandi teemal ka kõigil Tallinna Vanalinna Päevade päeval (osaliselt tegi neist ülekanDED ka ERR).

Youtube

Eesti Folkloorinõukogul on ka Youtube'i konto, mis on hetkel alakasutatud. Selle populaarseks ja jälgitavaks muutmine nõuab eraldi inimressurssi ja loodame seda leida Noortekojas inimeste seast.

Arenemisvõimalused:

- Kohalikud folkloorikuraatorid haaravad koolituse toel ka ise kohalikus meedias enam initsiatiivi, seda võimekust oli positiivses mõttes näiteks „Hakkame santima“ aktsioonis näha.
- Youtube aktiveerimine
- Facebooki boostideks raha eelarvesse planeerimine
- Pärimusvaldkonna ekspertidel tahte / aja leidmine sisukate ja huvipakkuvate artiklite kirjutamiseks.
- Suuta teha senisest veel enam livesid
- Haarata Instagrami kontoga noori pärimushuvilisi

Rahvusvaheline töö

Rahvusvahelise töö keskmeks on igal aastal aina tihenev koostöö folkloorirühmade ja -festivalide vahendamisel. 2018. aastal toimus Eesti Folkloorinõukogu vahendusel 9 osalemist välisfestivalidel (Lätis, Leedus, Poolas, Ungaris, Saksamaal, Prantsusmaal, Venemaal, Egiptuses, Filipiinidel).

Valiku reisikirju ja kokkuvõtteid leiab siit:

- Lüü-Türr ja Revele Lätis Baltical - <https://goo.gl/Lf9snh> (2. artikkel algusest)
- Leigarid Egiptuses trummide festivalil – <http://www.leigarid.ee/2018/05/leigarid-trummide-festivalil-egiptuses/>
- Sõsarõ, Siidisõsarõ, Sorrõseto ja Helmeakaala Prantsusmaal UNESCO peahoones toimunud folkloorifestivalil – <https://goo.gl/7of9UT> (5. artikkel algusest)

- Soveldaja Saksamaal Europäische Jugendwochenil – <https://goo.gl/doU2Lr> (8. artikkel algusest)
- Leesikad Poola laste folkloorifestivalil – <https://goo.gl/doU2Lr> (9. artikkel algusest)

2018. aastal toimus Eestis ka rahvusvaheline maskitraditsioonide festival „Hakkame santima“, kust võttis osa kolm välisrühma: Lätist, Venemaalt ja Itaaliast. Kõik need rühmad olid saanud esmakordselt toimuvale üritusele tänu Eesti Folkloorinõukogu esindajate aktiivsele osalusele väliskohtumistel. Osalusaktiivsus ja juhtrollide võtmine rahvusvahelisel tasandil aitab oluliselt tõhustada koostööd teiste riikidega, mh tõstes Eesti rühmade välisfestivalidel osalemise võimalusi ligi 70% võrra.

2018. aastal jätkus koostöö aasta varem fookusesse võetud riikidega (Egiptus ja India), kellega senine koostöö oli erinevatel põhjustel raskendatud või takerdunud soovimatute asjaolude taha. Egiptuse Kultuuriministeeriumiga loodud suhted õigustasid end asjakohases, läbivaistvas ja lubadustele vastavas suhtluses, mis päädis ka folkloorirühma Leigarid osavõtuga nende festivalil. India folklooriliikumise eestvedajatega toimusid veeburaris kohtumised Indias Delhis ja Mandis, et saada aimu nii nende festivalide korraldusest, pärimuse osakaalust üldharidusõppes kui tutvuda kohalike maskitraditsioonidega. Eesti Folkloorinõukogu sai seeläbi tutvustada partneritele Eesti folklooriliikumise tegevust, muuhulgas olles külaliseks kohalikus raadiosaates. India kohtumistest saab täpsemalt lugeda siit: <https://folkloorinoukogu.ee/reisikirjad/india-parimusega-soprust-sobitamas/>

2018. aastal osaleti CIOFF®i Põhja- ja Kesk-Euroopa sektori kevadkonverentsil Luksemburgis ja 48. CIOFF®i maailmakongressil Venemaal Baškiirias, kus toimunud konverentside ja foorumite ettekanded ning koostöökohtumised teiste riikide esindajatega tekitasid häid võimalusi nii sarnaste teemade käsitlemiseks Eestis kui tugevamate sidemete loomiseks teiste riikidega. 2018. aasta rahvusvaheline töö ning väliskohtumistel ja –festivalidel osalemised tõstatasid mitu probleemkohta ning ideed nende lahendamiseks. Muuhulgas tekkis mõtteid:

- mis teeb ühest festivalist folkloorifestivali – on see programmis sisalduva pärimusliku osakaal, mingitele korralduslikele kriteeriumitele vastamine või osaliste ja kohalike soov kanda edasi oma traditsioone avalikult ja üheskoos;
- kuidas kasvatada noortest uued eestvedajad neid suurte ootustega ülekülvamata ent koheselt kõigesse pühendades;
- kuidas kaasata folkloorifestivalile erivajadustega noori ja seda mitte pelgalt pealtvaatajatena, vaid lauljate, tantsijate ja muusikutena. Folkloori kättesaadavus kõigile on aluseks selle kaudu toimuvale eneseväljendusele;
- folkloori tutvustamiseks laialdasemalt on võetud osaliselt Eesti algatusena ette eri paikade folkloori ja inimesi tutvustavate videote tegemine. Nende eesmärk on tõsta teadmisi valdkonnast ja harida publikut. Olukorras, kus inimestel pole aega

ega tahtmist süveneda, luuakse just vastupidine situatsioon – nõ aeglased intervjuud, mis aitavad suurendada üksteise kultuuridest arusaamist;

- üheks CIOFFi võrgustiku nõrkuseks on festivalid, kes ei pea kinni kokkulepetest, et kutsutavate rühmade, pillimeeste ja käsitööliste kohta on oluline saada rahvussektioonidelt tagasisidet. Nii on aeg-ajalt tulnud ette juhuseid, kus festival kutsub mõne rühma, saamata selle kvaliteedi kohta heakskiitu ning hiljem pettub rühmas ning seetõttu on raskendatud samast riigist uute rühmade saatmine sellele festivalile. Lahenduseks luuakse iga riigi poolt välisfestivalidele soovitatud rühmade nimekiri ja tutvustused;
- igal rahvussektioonil on kohustus oma riiki ja kultuuri esindavatele rühmadele teha selgeks, et nad on festivalil folkloorisaadikud, kes lisaks oma riigile esindavad ka CIOFFi.

2018. aastal omistati kolmanda Eesti folkloorifestivalina CIOFFi tunnustus Hõimupäevadele.

Eesti esindajad jätkavad tööd järgmistes CIOFFi komisjonides: kultuurikomisjon (Kati Taal, asepresident), Folkloriada töörühm (Kaia Kärner, noorte esindaja), avalike suhete ja kommunikatsiooni komisjon (Laura Liinat, üks juhte).

Täpsemalt kohtumistest saab lugeda siit:

- CIOFFi Kevadkonverents Luksemburgis:
<https://folkloorinoukogu.ee/reisikirjad/cioffi-kevadkohtumise-fookus-noortel/>
- CIOFFi Maailmakongress Venemaal:
<https://folkloorinoukogu.ee/reisikirjad/baskiiride-nagu-cioffi-maailmakongress/>